

Pygméerna i Demokratiska
republiken Kongo:

Dömnda att utplånas

Kvinna som blivit våldtagen. Fem av hennes familjemedlemmar har massakrerats och blivit uppåtta av militären. Foto: RACO

I jordbruksområdena i provinsen Kivu i Kongo utgör ursprungsbefolkningen pygméerna en speciell minoritet, liksom i övriga Centralafrika. Pygméerna är jägare och samlare. Det som för övrigt utmärker dem är att de är småväxta, kortare än 1,50 meter, vilket är en följd av klimatet, boplatsen och den tillgängliga födan. De hårda livsvillkoren reducerar deras förväntade medellivslängd till cirka 30 år.

Det exakta antalet pygméer i Demokratiska republiken Kongo (fortsättningsvis omnämns landet bara som Kongo) är osäkert beroende på byarnas otillgänglighet i urskogen och det faktum att ett stort antal pygméer har dödats av militärer från regeringsarmén och av rebeller. Det finns heller inte något folkbokföringsystem. Uppskattningsvis beräknas de dock vara 1 500 000 – se faktaruta över deras utbredning.

Eftersom pygméerna inte kan

betala registreringsavgiften för nyfödda kan de inte heller få sina basbehov tillgodosedda såsom utbildning, arbete, sjukvård etc. Uppskattningsvis lever 50 000 pygméer uteslutande som nomadiserade jägare och samlare.

Pygméerna kan indelas i tre grupper: bacwa, batwa och bambuti. De är utspridda i provinserna l'Equateur, Nord-Kivu, Syd-Kivu och Maniema, liksom i östra provinsen. De finns likaså i Kongo-Brazaville, Gabon, Rwanda, Bu-

rundi och Kamerun. Förtrycket av detta folk beror på flera faktorer: krig, markfördelning, diskriminering, instiftande av nationalparker samt de multinationella företagens exploatering.

Offer för krig och kannibalism

Kriget som pågår sedan 1996 är mest intensivt i de östra delarna. Trots sin omfattning med 6,5 miljoner döda och en enorm materiell och ekonomisk förstörelse samt allt våld och alla begångna grymheter, är detta det minst mediebevakade kriget i världen. Det internationella samfundet (stormakterna) tiger då stora vinster görs på kriget. Den begränsade mediebevakning som trots allt finns tar aldrig upp de illdåd som pygméerna utsätts för i denna tragedi. Man kan inte låta bli att undra hur många som ska behöva dö innan kriget uppmärksammas och därmed kan stoppas.

Redan 2003 hade en militärko-

Krigare med pygméoffrenas avhuggna huvuden. Foto: RACO

Kvinna som blivit bränd till döds. Foto: RACO

Lemlästad och bränd kvinna. Foto: RACO

Krigare med pygméoffrenas avhuggna huvuden. Foto: RACO

Barn som dödats i kriget. Foto: RACO

alition bildats mellan UPC ledd av Thomas Lubanga, MLC med J P Bemba i spetsen och RDC/National under Roger Lumbala. De tre arméerna har igångsatt operation "sudda tavlan", det vill säga utplåna allt tills målet är nått att besegra och plundra städerna Mambasa och Butembo. I samma stund som J P Bemba och Roger Lumbalas trupper avancerade mot Beni (medan de dödade och åt pygméer) närmade sig Thomas Lubangas män också Beni, men från ett annat håll – Komanda-Oicha genom Mont Hoyo. Pygméerna som bodde där blev uppätta, massakrerades eller flydde till Oichia och Beni.

Trots larmrapporter från människorättsorganisationer och NGO massakreras pygméerna fortfarande och kvinnorna våldtas av både rebeller och regeringssoldater. Barn och ungdomar bortförs och tvingas in i arméerna. Pygméerna försöker hålla sig neutrala i konflikterna, men de är offer för ett

krig vars orsak de inte förstår. De kan heller inte förstå varför de utsätts för kannibalism.

Kannibalism har utövats i vissa regioner i Kongo men för åtskilliga år sedan. Soldaterna tror att pygmékött ger dem mer styrka. Dessutom sägs det göra soldaterna mer kallblodiga.

Offer för krig mot träden

Långt tillbaka i tiden jagades urinvånarna pygméerna bort från savannerna till urskogen av andra etniska grupper och idag är de utspridda över Kongo. Speciellt i nordöstra Kongo hotas de av skogsavverkning. "Vi har blivit bortkörda av ett krig som förs mot urskogens träd. Vi får ingen del av vinsterna utan reduceras till att transportera sågat virke för att få salt, tvål och begagnade kläder", som en pygmé uttrycker det.

Då pygméerna berövats sin hembygd där de jagat och för sin försörjning samlat material till bo-

städer, medicinalväxter etc har de sociala kontakterna och utbytet med omvärlden rubbats. Exempelvis honung byttes tidigare mot jordbruksprodukter, men pygméerna tvingades bort från skogen och lider nu av undernäring, hotas av tuberkulos och lepra, förfaller till alkoholism samtidigt som kvinnorna ådrar sig veneriska sjukdomar som gör dem sterila. Nuförtiden drabbas pygméerna också av HIV.

Offer för nationalparker

1975 tvingades pygméerna lämna reservatet Kahuzi Biega som upphöjts till nationalpark (PNKB) och utvidgats från 6 000 ha till 600 000 ha utan att pygméerna fått medel till att integreras i omgivande områden. Istället blev de spridda åt olika håll.

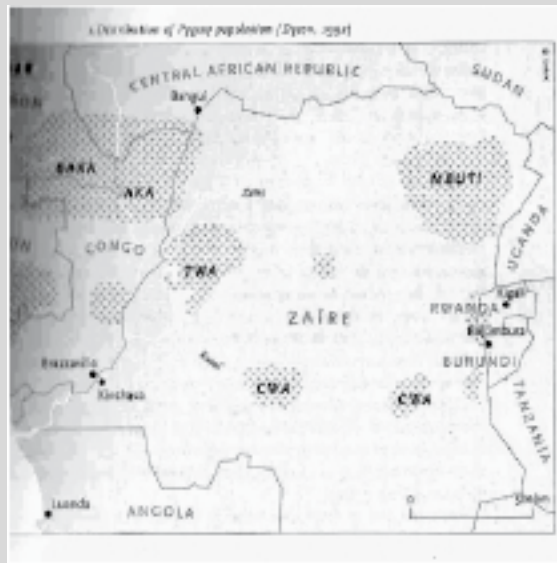
Det afrikanska charta avseende mänskliga rättigheter tillerkänner ett folk som känner sig förfördelat rätten till en rättvis och opartisk rättegång. Ursprungsfolk har rätt

Barn som är offer för kriget. Foto: RACO

Bilden talar för sig själv. Foto: RACO

Karta över Kongo med de olika pygmégruppernas spridning.

Pygméernas fördelning i Kongo

39 000	Provinsen Bandundu
154 000	l'Equatar
51 000	Beni
15 000	Nord-Kivu
23 000	Ituri
700 000	Syd-Kivu
30 000	Kamerun (som jämförelse)

till mark och naturtillgångar. Lagen från 1977 tillåter emellertid expropriation på grund av nytta för allmänheten, men en undersökning ska först göras och ersättning ges innan expropriering sker.

Pygméerna är dömda till undergång då de inte har någonstans att ta vägen. Att klassa skogarna vid Nindja och Kalonge som nationalparker är en form av utplundring som medför social och ekonomisk osäkerhet för pygméerna. Parkvakterna tar sedan 1986 deras boskap med jordbrukarna i Kalubwes goda minne. För att få tillbaka boskapen måste pygméerna sedan betala illegala böter.

Gruppen lever i fattigdom och misär och tvingas ägna sig åt stöld och tiggeri. Dödligheten är mycket hög och undernäringen utbredd. Pygméerna i detta område är under nuvarande omständigheter dömda till undergång.

Efter självständigheten sålde hövdingar på bekostnad av pyg-

méerna den bästa jorden till stora bolag – till exempel Pharmakina, filial till tyska Boehringer i östra Kongo. Stora områden har planterats med Kinaträd (Cinchona) och fabriker uppförts där barken som används i malariamedicin torikas.

Befolkningsökning och osäkra ägandeförhållanden ligger till grund för alla konflikter i östra Kongo och detta gör det svårt för pygméerna att integreras. Pygméerna tvingas istället att samlas utmed vägkanten för att komma i kontakt med förbipasserande främlingar och turister. Dessa fodrar att pygméerna dansar traditionella danser, klättrar i träden och utför akrobatiska övningar som apor etc. Agronomen Hallet, som arbetat mycket med pygméerna, uttrycker det så här: "Turisterna söker utan tvivel det sanna Afrika för att imponera på sina vänner, när de återvänder hem. De försöker att med hjälp av talrika gåvor övertala pygméerna att ta av sin beklädnad och ha sex framför kameran."

Offerfördiskriminering och berövade sitt land

Många grupper av pygméer lämnar urskogen för att bli bofasta eller slå sig ner i tätbebyggda områden både av fruktan för skogsbolag och arméförband då de tror sig vara säkrare på så sätt. Pygméerna har genom historien även ansetts vara underlägsna. Möjlighet för fattiga, illiterata pygméer att köpa land är obefintlig. De är därför marginaliserade och fråntagna allt, trots att de anses vara de första invånarna i Kongo.

Mparara Ruchogeza

Coordinateur du Réseau Alpha Congo et
Formateur-éducateur des Adultes.
e-post: mparad@hotmail.com

Översättning: Inger Söderquist